

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Således hilste de danske fanger i Frøslev-lejren befrielsen. Inde i bladet fortæller vi, dramaet om Bornholms befrielse.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HOJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

Henvendelse ang. feriehjælpet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlem af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øget aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. – Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande – og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand:: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 62 39 91

Næstformand:: General Fl. B. Larsen, Bruxelles, Belgien.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, 1169 København K. Tlf. (01) 11 65 55.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Tlf. skolen 10 54 21, privat 10 41 28.

Politiasistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 København, Brønshøj Tlf. (01) 71 72 72.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63,

2400 København NV. Tlf. (01) 34 95 60

Afdelingschef, civilingeniør
Mogens Dyre, Gildbækhus,
6430 Gildbro pr. Nordborg
Tlf. (044) 5 12 32

Overpostbud E. Holger Grome,
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup
Tlf. (01) 50 33 86

Alberti Hansen, Arildsgård 41,
2700 Kbh. Brønshøj. Tlf. Bella 3162

Bankprokurist Olav Holst, Bengtssvej 6,
2900 Hellerup. Tlf. HE 7780.

Rektor Paul Holt, Præstevangsvej 35,
8210 Århus V. Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen,
Herning Klædefabrik, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
5200 Odense V. Tlf. (09) 12 66 03

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, 8000 Århus C
Tlf. (06) 27 04 28

Arkitekt Ove Chr. Lembcke,
Brødregade 19, 8900 Randers.
Tlf. (06) 42 51 30

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, 8000 Århus C.
Tlf. (06) 13 57 23

Førstelærer P. E. Mahler, Fåborgvej 5,
5631 Ebberup. Tlf. (09) 74 12 15

Dr. Børge Næsted, Hviding st.
pr. 6760 Ribe. Tlf. (05) 44 53 33

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
9000 Hasseris, Ålborg. Tlf. (08) 18 04 51

Sognepræst Poul Riis, Præstegården,
Herrestræde 1, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 52 05 33

Fhv. justitsminister Knud Thestrup,
Folketinget, Kbh. K.

Bladet »PIGTRÅD«

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Grenågade 14, 2100 København Ø. TRIA 888 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettets og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør:
skoleinspektør Johs. Fosmark,
Frederiksborgvej 109,
2400 København NV.
Skolen: 10 54 21. Privat 10 41 28.

TRYK:

publishers

publishers press offset printers
nørre farimagsgade 65, 1364 københavn k.
(01) 12 45 11

INDHOLD

Kampen om Bornholm63
Runde dage67
Kvindelig Lyngby-læge gjorde fremragende indsats69
Da russerne erobrede Berlin V71
De erhvervshæmmede73
Dagbogsblade79

KAMPEN OM BORNHOLM

AF SOGNEPRÆST ERLING KRISTIANSEN, GYLLING

Artikelforfatteren var tidligere lærer på Bornholms Højskole. Han fortæller her dramaet om Bornholms befrielse.

Fredag aften den 4.5. 1945 fejredes Danmarks befrielse overalt i landet, naturligvis også på Bornholm. Lørdag morgen den 5. maj opslug frihedsbevægelsen sit hovedkvarter på rådhuset i Rønne, og rundt i byer og sogne fortsatte festen fra aftenen før. Nu var den

endelig kommet, "den favre tid, vi ventede så længe", nu var drømmen gået i opfyldelse, og det var blevet sommer. Søndag den 6. maj kaldte kirkeklokkerne til minde- og takkegudstjenester, og vejret var lige strålende med solskin og lærker og tindrende blå himmel.

medlidenhed med de stakkels mennesker, skaffede man dem gryn og mælk og kogte grød til dem. Til gengæld ventede man naturligvis, at de ville overgive sig, når den tid kom. Det skulle imidlertid gå anderledes.

Frihedssangen

En vinter lang og mørk og hård
på fem forbandede år
har knuget landet i sin favn
med kulde og sult og savn.
Og der gik slid på skoven —
skår på skår,
og der gik råddenskab i svage træer.
Gå til modstand, alle danske,
alle mand som een,
og gør Danmark frit!

Med tvang og terror gik de år,
men nu går vinter mod vår.
Det samler sammen til en tøj,
hvor vinter og vold skal dø.
På trods af mord og brand
og fængsel er
en folkevilje vokset og brudt frem:
Gå til modstand, alle danske,
alle mand som een,
og gør Danmark frit!

En storm — en skyllende april,
en sidste niende april,
en storm, der renser landet ud
med opgørets skarpe lud.
Fej alle vissengrønne væk
og lad os se
det friske, grønne land igen.
Gå til modstand, alle danske,
alle mand som een,
og gør Danmark frit!

Sv. Møller Kristensen.

Men der blev ved med at komme tyskere til Bornholm. Foruden de tusinder af civile flygtninge, der daglig afskibedes, kom der nu også soldater, der havde kæmpet på fronten lige syd for øen, og som vel regnede med, at de på Bornholm kunne undslippe den røde hær og det russiske krigsfangenskab.

De fleste flygtninge var i en sørgelig forfatning, mange af dem havde ikke fået mad i et par dage, og man kunne være bange for, at de ville tage sig selv tilrette. For at undgå det og vel også af

Mandag formiddag den 7. maj fløj to sovjetiske maskiner ind over Nexø. I stedet for at lade som ingenting vendte tyskerne skytset imod dem og åbnede ild. Russerne fløj ud over havet og forsvandt i horisonten. Et par timer senere kom de tilbage, flere i følge, for at tage udfordringen op, og ved middagstid faldt de første bomber over Rønne og Nexø.

Værst gik det ud over Rønne, hvor der var ni dræbte. I Nexø var der kun sårede, men en af dem døde nogle dage efter, så tyskernes provokation kostede

Den endelige fredsslutning for Bornholm fandt først sted den 9 maj, da den tyske kommandant general Wothmann erklærede overfor amtmænd Stegmann, at han nu havde afgivet kapitulationserklæring overfor general Montgomerys hære. Kl. 14,45 løb russiske hurtigbåde ind i Rønne havn. Her er et billede af den stærkt ødelagte by Nexø.

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND's ARBEJDE!**

**VÆRN OM
NATUREN!**

L. R. S.

Gesten

Krogerup Højskole
Humlebæk
Fællesskole 3. sept. til jul
3. januar til 30. april

**ERLING FOSS
THORSGADE 59
KBH. N**

**Sæby
Fiske-Industri A/S**

SÆBY

Kød & flæsk

Alt i hjemme-
lavet pålæg
★
Lakkert
smørrebrød

**Kun een kvalitet
— den bedste**

PARKALLÉ 283

96 18 56

**HOLD VORE SMUKKE STRANDE RENE
VAVU**

ialt ti menneskeliv. Det er værd at huske på, at dette skete, efter at krigen faktisk var afsluttet. Tidligt samme morgen havde generalfeltmarskal Jodl som repræsentant for sin regering overgivet alt, hvad der var tilbage af de tyske tropper til "den allierede ekspeditionsstyrkes øverstkommanderende og samtidig til den russiske overkommando".

Russiske flyveblade ned over torvet i Rønne

Hen under aften fortsatte russerne deres angreb, denne gang rettet mod havnene, og ved syvtiden lod de en flok flyveblade dale ned over Store Torv i Rønne. Det var en opfordring, stilet til "Garnisonskommandanturen, Øen Bornholm" og med følgende ordlyd:

"Til undgåelse af unødvendige ofre foreslår vi Dem at kapitulere. Til forhandling om betingelserne for øens og garnisonens overgivelse bedes udsendt forhandlere til havnen Kolberg den 8. maj kl. 10.00. Vi garanterer, at der ingen fare er for sejladsen Frihedsbevægelsen lod flyvebladet oversætte og sendte to mand af sted til det tyske hovedkvarter for at formå kommandanten Kapitän zur See von Kamptz til at gå ind under de stillede betingelser. Men han var ubøjelig. Han havde sine ganske bestemte ordrer, påstod han. De to udsendinge bad om at få det skriftligt, og han skrev:

"Til regionschef Jørgensen, Rådhuset i Rønne. På Deres skrivelse af 7. maj 1945 svarer jeg, at det nedkastede flyveblad ikke vil blive besvaret. Den tyske Værnemagt på Bornholm har ordre til at værgе øen mod ethvert angreb. Ifølge våbenstilstandsbetingelserne er Bornholm engelsk interesseområde, og jeg har ordre til kun at lade englænderne lande på Bornholm".

Hvorfor tøvede englænderne?

Men hvorfor kom englænderne så ikke? Hvorfor kunne general Dewing fra sit hovedkvarter på Hotel d'Angleterre i København ikke sende bare en enkelt flyvemaskine med nogle ganske få soldater? Spørgsmålet har været rejst den ene gang efter den anden, og der er stadig uenighed om, hvordan det skal besvares.

Den mest sandsynlige forklaring på englændernes tøven er vel den, at de

Billedet viser tyskere i Rønne på vej til russisk fangenskab

ikke kunne sende deres folk til Bornholm uden at overtræde en i forvejen indgået aftale, nemlig aftalen om den såkaldte bombing line ned gennem det af tyskerne besatte Europa. Bornholm ligger øst for denne linie og skulle altså besættes, respektive befries af russerne. Om der har foreligget en speciel aftale vedrørende Bornholm, er så et andet spørgsmål. Det har der nok ikke. Måske har øen slet ikke været med på de kort, man gik frem efter.

Statsminister Buhl og udenrigsminister, direktør Niels Svenningsen gjorde et stort arbejde for at få general Dewing til at hjælpe Bornholm. Dewing lod forespørge hos sine overordnede og gav samtidig ordre til, at en flyvemaskine skulle holdes klar.

Men hvad enten han nu fik svar eller ej, så ønskede de vestlige allierede åbenbart ikke at løbe nogen risiko for diplomatiske forviklinger med Sovjetunionen, og maskinen, der var bestemt for Bornholm, måtte pænt blive på Sjælland.

Imens forsøgte man stadig at overtale Kapitän zur See von Kamptz til at acceptere russernes betingelser, så meget mere som samtlige tyskere jo nu havde kapitulert. Men forgæves. Han holdt stædigt fast ved sin påstand om, at han kun måtte overgive øen til englænderne. Den virkelige årsag kan udmærket have været en helt anden, nemlig hans egen desperate angst for at falde i russernes hænder, altså blive russisk krigsfange.

Evakuering besluttet

Tyskerne kom ikke til Kolberg for at forhandle. Enhver vidste, hvad det betød. Så ville angrebet fortsætte og bomberne igen regne ned over Rønne og Nexø. Det gjaldt da om at få de to byer evakueret hurtigst muligt. Evakueringen blev besluttet ved et møde på rådhuset i Rønne natten mellem den 7. og 8. maj.

Kun i to dage fik bornholmerne lov til at fejre befrielsen på samme måde som deres landsmænd i det øvrige Danmark. Lørdag og søndag var det endnu sommer, "den favre tid, vi ventede så længe", men allerede om mandagen var festen forbi. Indbyggerne i de to store byer stod nu overfor at skulle forlade hus og hjem og begive sig ud i en uvis skæbne. I "Bogen om Bornholm" har Jørgen Klindt-Jensen fortalt om stemningen hin 7. maj, da tyskerne begyndte at skyde og russerne at kaste bomber. Han skriver:

"Da det første chok var ovre, tænkte de bornholmere, der ikke havde døde eller sårede, først og fremmest på at lytte til den danske radio, det eneste meddelelsesmiddel, man havde.

Der kom naturligvis ingen aviser — men hvad hørte man da? Intet som helst! Kun jubel og glæde, ikke eet ord om Bornholm. Denne og de følgende dages uvished, rygter og forladthedsfølelse er næsten det, der har brændt sig stærkest ind i sindet.

Bornholm følte sig svigtet

Det er ikke for meget at sige, at bornholmerne i disse dage følte sig svigtet af deres fædreland, og endnu i dag er der ikke givet nogen forklaring på, hvorfor der ikke måtte siges et ord, ingen anvisninger gives de evakuerede, ingen deltagelse vises de tusinder, der måtte forlade deres hjem. Den storstillede hjælp til genopbygning og erstatninger, der senere blev iværksat, har dog heldigvis givet bornholmerne troen på fædrelandet tilbage".

Tidligt om morgenen tirsdag den 8. maj bevægede strømmen af evakuerede sig ud af Rønne og Nexø. I tusindvis kom de som en stamme i opbrud, en folkevandring, der lige er begyndt. De var ikke kommet ret langt uden for Rønne, før den kendte durende lyd af flyvemaskiner fik dem til at standse og se sig tilbage. De russiske flyvere kom i

Brundbjerg Bolighus
2630 Tåstrup
Tlf. (01) 99 05 19

STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

NÆRUM SUPERMARKED
Nærumvænge Butikstov
2850 Nærum
Tlf. (01) 80 17 00

A. KRABBENHØFT A/S
Strandby Kirkevej 303
6700 ESBJERG
Tlf. (05) 12 10 54

VÆRN OM NATUREN
A.H.N.

Aktieselskabet
AALBORG-PORTLAND-CEMENT

Chr. Brygge 28
1559 Kbh. V

URMAGER
Sv. Aage Lund
Adelgade 40
Ebeltoft

SØNDERBORGS HERREMAGASIN
Østergade 18 — Ikast
Tlf. (07) 15 13 38

J. M. BIRKING & CO.

Gummivarefabrik A/S

Kirkebjerg Allé 31 — Vanløse

Runde dage

hurtige bølger, fyrede først med granater og lod så bomberne falde. Stadig nye bølger, flere bomber, og sådan blev det ved i henvend en time.

Så trak russerne sig tilbage fra Rønne og holdt pause til midt om eftermiddagen, hvor de gik løs på Nexø. Mens ilden bredte sig, og en tyk, sort røg steg op fra ruinhoben, søgte de hjemløse ind i huse og gårde, og såvel frihedsbevægelsen som de lokale myndigheder sendte stadig meldinger til København.

Det blev foreslået, at man skulle tage den engang desperate og fanatiske von Kamptz til fange og derefter anmode hans anderledes sympatiske næstkommanderende om at sætte sig i forbindelse med russerne og kapitulere.

Den tyske kommandant afsat

Men samme aften kom der meddelelse om, at von Kamptz var blevet sat fra bestillingen af sine egne. Mellem de sidst ankomne tyskere befandt sig en general Wuthmann, der indså det håbløse i situationen og simpelthen afsatte kommandanten for i næste øjeblik at telegrafere til Kolberg, at han bøjede sig for russernes betingelser. Også han har vel håbet på, at englænderne kom først. Hvorfor ventede han ellers så længe med at overtage magten?

Onsdag den 9. maj løb fem sovjetiske hurtigbåde ind i Rønne havn. Efter modtagelsen på kajen kørte major Antonic og hans stab først gennem de oprevne gader til tyskernes hovedkvarter, hvor kapitulationen blev underskrevet, og derefter til rådhuset, hvor repræsentanter for frihedsbevægelsen, borgmesteren og amtmanden ventede på dem.

Næste dag kom der flere russere, og kommandoen blev overtaget af oberst Strepkov, der erklærede, at den røde hær ene og alene var kommet til Bornholm for "at nedkæmpe og bortføre tyskere". Ikke desto mindre blev russerne jo på Bornholm til året efter, da tyskerne forlængst var ført om bord på skibe og sejlet sydpå, til Østtyskland og hvor de ellers kom hen.

En sommer i genopbygningens tegn

Den sommer stod ikke først og fremmest i befrielsens, men i genopbygningens tegn.

Over otte hundrede familier stod uden tag over hovedet, og mange flere havde så meget at reparere ved deres hjem, at der gik lang tid før alt var blot så nogenlunde i orden. Men her kom der hjælp fra alle sider. Bornholm-Komiteen indsamlede over syv millioner kroner, staten kom med billige lån og gratis arkitektbistand, og fra nabolandet Sverige blev der sendt tre hundrede dejlige træhuse til de bomberamte. Med deres i danske øjne ejendommelige materialer og deres fine, særprægede farver står de og lyser op i de to byer, nye venlige kvarterer ved siden af det, der er tilbage af det gamle bybillede.

Russerne rejste — og hvorfor nægte, at også det følte som en befrielse? Genopbygningen blev tilendebragt, det ene år gik efter det andet, og nu er det snart længe siden. Men endnu er der jo mange, der husker og vi andre trænger til engang imellem at blive mindet om, at Bornholm blev befriet på en anden måde end det øvrige land.

Erling Kristiansen

RYVANGEN DEN 4. MAJ

Befrielsesdagen den 4. maj vil blive markeret på smukkeste måde i Ryvangen. Klokkeren 18.00 begynder piger og drenge fra Bispebjerg Skole at lægge blomster på gravene, og der lægges en buket på hver enkelt grav, så man sikrer sig, at ingen bliver glemt.

Klokken 19.00 tændes lysene på gravene og klokken 19.15 tændes projektøren på monumentet. Derefter synger Radiodrengekoret, dirigeret af lektor Henning Elbirk. Der er sørget for højttaleranlæg, så man vil kunne høre de smukke drengestemmer overalt i Mindelunden. Orkestret Concord. Concord repræsenterer noget af det bedste indenfor seriøs blæsermusik.

Arrangørerne har fået udvirket, at der hele dagen er åbent indtil klokken 21.00 til peletonerne. Der er stadig mange, der aldrig har haft lejlighed til at besøge selve henrettelsesstedet. Nu er lejligheden der.

Det vil sikkert vise sig, at mange tusinde heller ikke i år kan tænke sig at undvære besøget i Mindelunden.

4. maj-aftenen i Ryvangen tilrettelægges af Kammeraternes Hjælpefond i samarbejde med Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen.

Maj

Overbetjent Arne Schumacher, København. Neuengamme, Buchenwald, 50 år den 2. maj.

Assistent Johnnie Robing, København. Neuengamme, Buchenwald, 50 år den 4. maj.

Pens. politikommissær R.J. Møstet, Glostrup. Neuengamme, Buchenwald, 75 år den 7. maj.

Politiassistent Kjeld Villy Jørgensen, København. Neuengamme, Buchenwald, 50 år den 19. maj.

Grosserer J.F. Busk-Rasmussen, Odense. Neuengamme 68.315. 60 år den 28. maj.

Juni

Fabrikant Preben Heimbürger, Sønder Alslev, Falster, fylder 50 år den 1. juni.

Politiassistent Poul Holm, Helsingør. Neuengamme, Buchenwald (87.340) 65 år den 13. juni.

Politiassistent A.H. Kiilblad, Helsingør. Neuengamme, Buchenwald. 50 år den 15. juni.

Statsaut. revisor H.C. Steen-Hansen, København. Dreierberg, Neuengamme, Sachsenhausen 115.368. 70 år den 30. juni.

Volmer Agner Vennike, Præstelængen 19, København NV, fylder 65 år den 30. juni. Han er kasserer for Dachau-klubben.

Juli

Skoleinspektør Johannes Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV fylder 65 år den 8. juli. Han startede i Vestre Fængsels tyske afdeling i november 1943, fortsatte til Sachsenhausen (75.086), Neuengamme og kom over Ramløse hjem. Han har deltaget i Kammeraternes Hjælpefonds arbejde siden stiftelsen for godt 25 år siden. Har redigeret bladet Pigtråd siden starten i november for 27 år siden.

Aabyhøj Oliefyrservice
v/Bak Sørensen
Odinsvej 18
8230 Aabyhøj

GÆLDER DET KOLONIAL FREDERIK JOHANSEN A/S

MARIAGER

Ring til 54 10 15

Steenggaard's
BAGERI Tlf. 38 13 46

Odensevej 1 og Butikstorvet . Langeskov .

Nibe Duplikeringsbureau
v/Dora Hjort
Bakkebo 7
9240 Nibe

W. JENSEN

Hellerup

Marslev Turisttrafik

anbefaler sig med
vogne fra 11 - 54 pers.

Turistkørsel i ind - og udland.

v/ **HELGE CHRISTENSEN**

Marslev Telf. 95 15 06

Entreprenør
Niels E. Mortensen
Seden
Tlf. (09) 14 18 76

Statsanstalten for
Livsforsikring
Asurandør Poul Schroll
Kirkegade 20
6700 Esbjerg

HELGES HERREMAGASIN
5932 Humble

Otto Broe A/S
Sygehusartikler
Formervangen 9 — Glostrup
Tlf. (01) 45 07 00

Europæisk Vare &
Rejsegodsforsikring A/S

Tømrermester
Johs. Sørensen
Maadevej
6700 ESBJERG
Tlf. (05) 12 58 00

J. FØGE JENSEN
Skølbækgade 2 — København V

V. FABRICIUSENS SLAGTERFORRETNING
Hjallesegade 5
5000 Odense
Tlf. (09) 15 02 69

**N. Lykke
Gregersen**

Kirkegade 12
Mariager . Telefon (08) 54 10 26

et godt sted at handle!

THOMSEN'S
Herremagasin

Algade 21 - Nykøbing M. - Tlf. 72 01 8

Dekorert fra udlandet for mod og tapperhed

Onsdag den 27. oktober hyldedes læge Ebba Strandbygaard, der nu nyder sit otium på plejehjemmet "Solgården" i Virum, 80 år.

Hun er født i Ringkøbing, datter af læge B. Strandbygaard, senere Sønderborg. Fra 1935 virkede doktor Ebba Strandbygaard i samfulde 31 år som en meget søgt og afholdt ørelæge i Lyngby, indtil hun i 1966 på grund af vaklende helbred ophørte med at praktisere.

Doktor Strandbygaard er særlig kendt i vide kredse for sin indsats i frihedskampen under besættelsen. Fra sin indsats fortæller hun et par træk til redaktør Adolph Andersen:

— Under besættelsen hjalp jeg jødiske flygtninge og faldskærmsfolk med husly og til flugt, ligesom jeg på forskellig vis gjorde mig nyttig, hvor jeg kunne i frihedskampen. Det førte til, at jeg blev arresteret i april 1944, men jeg spillede tosset ude i Vestre Fængsel. Det hjalp!

En augustnat samme år, da vi i mit hjem ved midnatstid var ved at gå til ro, opdagede vi en bil komme og holde udenfor huset. Den var mørklagt. Øjeblikkeligt ringede jeg, efter aftale, til Lyngby politi, der straks kom for fuld udrykning.

Så snart den mørklagte bil hørte politibilen komme, forsvandt den skyndsomst. Det er min overbevisning, at jeg den nat skulle have været likvideret af en hipobande. Samme nat flyttede jeg hjemmefra og fik husly hos en familie længere henne ad vejen.

Efter et par ugers flytten fra sted til sted, blev jeg optaget i forfatterinden Karen Aabys hjem i Bagsværd. Mange efterstræbte og flygtninge husede Karen Aabye i tidens løb, men til sidst sprængte tyskerne hendes dejlige hjem i luften.

— Forinden var jeg forlængst flygtet til Sverige, hvor jeg det meste af tiden opholdt mig i Stockholm. Her fungerede jeg som ørelæge for nordiske og danske flygtninge.

MIN MEST GRIBENDE OPLEVELSE i Sverige oplevede jeg i Ramlösa, da jeg var med til at modtage danske og norske koncentrationslejr-fanger fra Tyskland. En dag i april 1945 fik danske og norske læger bud om, at de skulle rejse til Ramlösa. Der mødte vi så vore stakkels landsmænd, der alle var udsultede og som var blevet mere eller mindre mishandlede.

En af de første dage kom jeg ind på en stue for at se til en patient, og jeg lagde da knap mærke til et menneske, der lå i sengen ved siden af min patient. Pludselig hørte jeg en svag stemme fra sengen: — Er det ikke doktor Strandbygaard?

Jeg kunne ikke kende Jan, som jeg for 3/4 år siden havde kendt som en smuk, kraftig og livsglad ung mand. Som han nu lå der, lignede han et skelet. Han var pilskallet og så præget af lidelser, så fuldstændig ukendelig var han, at han måtte sige: — Jamen, kender De mig da ikke, det er Jan! Jan bad mig besøge vor fælles kammerat, Bøghoff, der lå på en anden afdeling. Han var ligeså ukendelig og medtaget. De døde begge kort tid efter.

Når jeg af og til hører folk sige, at vi kom jeg "let gennem krigen", sender

jeg Jan og Bøghoff en stille tanke.

— Let, siger man!

I fjor oplevede dr. Strandbygaard den glæde at få overrakt Maurice Frankenhuis-medaljen, der kun bæres af syv danske. Den fik hun efter indstilling fra rektor Aage Bertelsen, Århus Katedralskole, som tak for det store og risikofyldte arbejde, hun udførte under besættelsen ved bl.a. at hjælpe danske jøder til Sverige.

Hendes indsats i besættelsen er skildret af rektor Bertelsen i bogen "Oktober 43", hvori han bl.a. fortæller om, hvorledes dr. Strandbygaard i sin villa på Caroline Amalie Vej i Lyngby en overgang lod sin spisestue fungere som en slags rejsebureauvirksomhed, mens den egentlige frihedsbevægelse havde til huse i hendes dagligstue, hvor faldskærmsjægerne "Holger den Første" og "Holger den Anden" planlagde deres natlige sabotage på københavnske fabrikker, der arbejdede for den tyske krigsindustri.

Herom skriver rektoren i sin bog:

— En helt uundværlig kraft i det illegale transportarbejde var dr. Strandbygaard. Mange vil huske hende i de dage, i den gendarmblå spadseredragt, oftest med hænderne i jakkelommen og et venligt og lunt smil om læben. Med den ro, der under alle forhold ligesom varmede ud af hendes person og tonede gennem den dybe stemme med det vestjyske tonefald, var hun ved sin blotte nærværelse en tiltrængt nervelise.

Det blev meget snart en fast regel, at dr. Strandbygaard i sin lille benzinvogn kørte op til kysten for at bistå ved udskibningen med sin lægesprøjte og beroligende midler.

KONSTRUKTØRERNE AF AUSCHWITZ-LEJRENS GASKAMRE FOR RETTEN.

I Wien indledtes 18. januar i år en proces mod Walter Dejaco fra Reutte i Tyrol og Fritz Ertl fra Linz, der er anklaget for medvirken til massemord ved deres konstruktion og opførelse af 4 store krematorieovne med indbyggede gaskamre i Auschwitz-Birkenau-lejren, hvis kapacitet er opgjort til 1440 ligbrændinger i døgnet for de to største ovnes vedkommende og til 768 pr. døgn for de to mindste ovnes. Gaskamrene havde en endnu større kapacitet.

Sagen rejst allerede i 1961

Sagen har en lang forhistorie. Allerede 23. juni 1961 meddelte sekretæren for den internationale fangesammenslutning, Hermann Langbein, at Dejaco måtte være strafskyldig, da hans navn stod på de arbejdstegninger for krematorierne, der var blevet smuglet ud af lejren. Først i januar 1971 besluttede det østrigske justitsministerium at frigøre en stats-

advokat, der kunne tage sig af hele Auschwitz-sagen. Hidtil havde de skiftende justitsministre udskudt sagen under henvisning til personalemangel eller lignende.

Meget tjenstivrig

Ertl, der var leder af den pågældende bygningsafdeling under Auschwitz' Zentral-Bauleitung, havde anstrengt sig for at blive

EL-

INSTALLATION MONTERING REPARATION

KAY CHRISTENSEN
Elektroinstallatør

Marslev - tlf. 95 14 96

ROSER

Stort udvalg i roser, stedsegrønne,
og buske til have og kirkegård. -

Kom og se.

De er altid velkommen på

Ballegaard Plantesalg

1 km fra Assens mod Hadsund

Telf. (08) 58 30 53

A/S Rikko
P. Skrams Gade 17 — Kbh. K

Malmester
H.P. Tvede Knudsen
Sct. Hansgade 10
5600 Fåborg
Tlf. (09) 61 00 89

Hold naturen ren!
K.F. & E.M.N.

INGVARD JOHANSEN

Smedemester, aut. gas- og vandmester
Kirkegade 7 - Mariager
TLF. (08) 54 10 13

LUNDERSKOV BOLIGMONTERING

v/ Joen M. Iversen
Storegade 38 - Tlf. (05) 58 54 85

Finn Liberoth
Hovedgaden 62
2800 Lyngby

Den helt moderne specialforretning
GARDINEKSPERTEN
Sogaard Mortensen
Algade 71
Tlf. 41 01 11

Plejehjemmet
„Inge”

(Christiansminde)

Bellevuevej 2 - Svendborg
Tlf. (09) 21 41 31
Kontortid: 9,00-12,00

Asger Mathiassen

Morsø Jern- & Stålforretning
Nykøbing Mors . Telf. 72 14 22

I. JENSEN
SORO

Bemærk: Vi lægger vægt på
kvaliteten
Ejnar Jeppesen
Tømrer- og Bygningssnedker
Storegade 16
Lunderskov
Tlf. 58 50 52

Bogtrykkeriet
Dantryk
7760 Hurup — Thy

GERN REVISION

v/ Agner Sørensen
Frederiksberggade 28
8883 Gern - Telefon (06) 87 50 99

Kik ind til

pottemageren

BORGE KRISTENSEN
Teglade 5 - Tlf. (08) 54 12 16 - Mariager

bortkommanderet fra lejren, da denne blev udbygget til den største nazistiske tilintetgørelseslejr. Det var lykkedes ham at blive forflyttet ved udgangen af januar 1943, før gaskamrene var blevet færdige.

Lederen af planlægningsafdelingen, Dejaco har også villet gøre gældende, at han søgte bort fra Auschwitz. Men ikke desto mindre blev han der og udviste endog en særlig ærgerrighed, hvad der fremgår af hans tjenestepapirer der omtaler ham som "meget tjenstivrig". Han besøgte også andre tilintetgørelseslejre for at lære deres metoder at kende.

Begge de anklagede, der har siddet i vare-tægtsarrest siden maj 1971, har erklæret sig "ikke skyldig", men medens Dejaco fremhæver, at han først i 1943 havde erfaret, at der i Auschwitz skulle foretages masseaflivninger af mennesker, at han aldrig havde betrukket af KZ-lejr, at byggeplanerne var kommet fra Berlin og kun var blevet kopieret af ham, indrømmer Ertl, at han havde hørt om masse-drabene, og derfor havde været ivrig efter at komme bort fra lejren.

Tidligere tyske SS-folk udeblev som vidner

Efter at østrigske overlevende fra lejren havde givet et almindeligt billede af tilintetgørelseslejren, afhørtes tyske vidner, hvoraf en del var tidligere Kapo'er, der ikke bidrog til at skabe nogen klarhed i sagen. Adskillige tyske – og fremfor alt tidligere SS-folk, havde forrettet tjeneste i Auschwitz – foretrak ikke at komme til Wien.

Så blev polske overlevende fra lejren af-hørt, og da det først og fremmest er polakker, der har været sendt til Auschwitz, har de fleste Häftlinge, som arbejdede i bygningskon-

toret, derfor været polske.

Kun vidner, der havde arbejdet her, kunne imødegå Dejacos forsvar om, at han ikke havde været klar over formålet med de planer, han havde underskrevet. Det må derfor beklages, at ikke alle de polske vidner har haft mulighed for at blive afhørt i Wien. Kun få har kunnet sige noget om Ertl – men heriblandt er også positive udsagn. Således har et vidne erklæret, at Ertl havde hjulpet en Häftling med at komme i forbindelse med sin familie.

Dejaco var derimod betydelig bedre kendt, men hans forsvarer forsøger at miskreditere belastende vidneudsagn.

Ved begyndelsen af processen havde aviser, radio og TV refereret retshandlingen udførligt, men derpå reduceredes omtalen til korte notitser bortset fra en dag, hvor et vidne udtalte, at han havde set hvorledes Dejaco havde dræbt Häftlinge.

Men den ventede sensation var udeblevet. Vidnet var efter 30 års forløb ude af stand til at give en nøjagtig fremstilling af begivenheden. Den, der havde overværet journalisternes reaktion, ville ellers kunnet få det indtryk, at den, der ved sin opfindelse muliggjorde masse-drab, syntes at være en ringere forbryder end den, der blot slog enkelte mennesker ihjel.

De store resultater skyldtes samarbejde

Auschwitzprocessens betydning ligger først og fremmest deri, at den slår fast, at det initiativrige samarbejde hos en lang række af fagfolk af forskellig art var nødvendigt for at gennemføre Hitlers befaling, så de deporterede kunne aflives med giftgas. Auschwitzgaskamrenes bygmester har ikke været den mindst vigtige blandt disse medarbejdere.

færden om dagen, så de var klar over: Her i huset gemtes et lækkert bytte. Jeg prøvede at vildlede dem. "Oven-på", påstod jeg og pegede på trappen til de gamles soveværelse, men de vendte sig, medens de gik op og så, at jeg forsvandt nedenunder for at vække pigen – og i en fart var de hos mig. Den ene holdt mig i skak med revolveren, den anden nærmede sig den unge piges seng. Ude af sig selv lukkede forældrene vinduet op og råbte om hjælp. Ak, hvem skulle hjælpe? Jeg prøvede på at tale soldaterne til rette på russisk og truede endda med at ville melde dem til "funktionæren", som de plejede at være mere bange for end officeren.

Forældrenes skrig og al den ståhej i huset havde dog forstyrret soldaternes fornøjelse. Man hørte også skridt udenfor, så de forlod pigen, men rettede med eet deres maskinpistoler mod mig. Mærkelige uberegnelige mennesker! Vreden lynede i deres øjne – og dog vil jeg aldrig glemme, hvordan den ene gjorde en kort, bydende håndbevægelse: "Flyt dig"! Og så skød de – og forsvandt ud i mørket. De ramte husets søn, som de dog næppe havde set. Han sov på en gummimadrass i et hjørne af stuen. Luften gik ud af puden, han selv havde dog kun fået et strejfskud over knæet, og vi andre måtte hurtigst muligt finde et skjulested til pigen, for måske kom de eller andre soldater.

Oppe på loftet huggede vi et hul i trævæggen. Der var et stort, ikke tilgængeligt tagrum, hvori man stoppe-de sengetøj og sovepose, og til sidst krøb pigen ind i sin ny rede, og vi skubbede et gammelt skab foran åbningen. Og de kom igen – nat for nat! De vidste, at der lå et bytte skjult, som det var værd at eftersøge, og der gik mange frygtsomme minutter, når de kravlede op på loftet og gennemrodede det hele. De fandt hende aldrig.

Så gik tiden, der i dag – i erindringens kikkert – synes fyldt med spænding, men dengang hørte den med til det daglige liv. At Hitler var død og krigen forbi, markeredes ved en stil-færdig festlighed, hvor soldaterne lavede et lille fyrværkeri, sang og spillede, alt med forbavsende mådehold: Den fred, man i årevis havde talt om som et mirakel, man ikke mere turde tro på, var kommet. Men ingen syntes særlig

Da russerne erobrede Berlin V

Af redaktør Hans Rütting

For det meste var det krigsfanger, såkaldte frivillige arbejdere fra Polen, Italien, Jugoslavien. Sovjet-funktionæ-rer afhørte dem, hvordan de var blevet behandlet – og fik husbonden et godt skudsmål, så overlod man hans familie kælderen som bopæl og sendte dem ellers ud på arbejde i marken. Det var jo april og på høje tid, at såningen påbegyndtes. De førende nazister var forlængst flygtet, deres huse stod åben for enhver, og overalt så man folk, der slæbte møbler, bestik, gardiner, kurve med kopper og tallerkener, lysestager og lamper ud af de forladte lejligheder.

Dette almindelige tyveri blev dog snart standset af byens kommandant, der indsatte en foreløbig magistrat med den gamle borgmester som over-hoved. Det værste var bare, at tropper-

ne uafbrudt skiftede – og med dem de til enhver tid fungerende myndigheder. De kunne i hvert fald ikke standse soldaternes overgreb mod kvinderne – og der var næppe een, der undgik sin skæbne, selv om byen efterhånden kun syntes beboet af mænd og gamle koner.

De unge piger skjulte sig. Skulle de endelig ud, så malede de sorte rynker på ansigtet, gik klædt i bedstemode-rens tøj og bandt et sort tørklæde om hovedet. Om natten var det bedst for dem at sove ude i kornmarken, i dueslagene eller dybt skjult under høet på loftet.

En nat ved totiden bankede det på skolens dør. Tolken – og det var mig – måtte jo lukke op, og jeg så to gæve soldater foran mig. "Nå", sagde de, "hvor er lærerens voksne datter hen-ne"? De havde altså iagttaget hendes

<p>D. WARBERG Brædstrup</p>	<p>VÆRN OM NATUREN A.H.N.</p>
<p>Pas på de ældre i trafikken!</p>	<p>MØLLEDAL Maskinsnedkeriet Ellehammersvej 6 3000 Helsingør</p>
<p>A. Frøkjær Christensen Autolakereri Rentemestervej 61 - NV</p>	<p>HASLEV SEMINARIUM Haslev</p>
<p>KONRAD JØRGENSEN'S BOGTRYKKERI Slotsgade 6-8 — Kolding</p>	<p>J. Lehman Degn.</p>
<p>K.B. Nielsen & Thorlacius ODENSE</p>	<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND</p>
<p>STØT Kammeraternes Hjælpefond!</p>	<p>P. JACOBSEN Kong Valdemarsgade 39 — Roskilde</p>
<p><i>Ejnar Jeppesen</i> Thomsensvej 10 — Vejen Tagdækning og broisolering</p>	<p>F. FRIEDMANN & SØN Bomporten 3 Gentofte</p>
<p>BRUG TANDLÆGEBISTAND F. Løbger</p>	<p>ORLA HANSEN Bagsværd Hovedgade 131 2880 Bagsværd</p>

overrasket. Freden er der, sagde folket, men hvad så videre?

Jeg havde dog et ganske bestemt mål, og det var: så hurtigt som muligt tilbage til Danmark! I 1935 var jeg flygtet, og tilfældige beslutninger, trufet i huj og hast, havde ført mig nordpå. Nu, ti år senere, rejste jeg frivilligt til min nyerhvervede hjemstavn.

Jeg følte, at jeg holdt mere af den end af min tidligere, der havde gjort mig ondt — og hvad der var værre: Jeg havde troet, at mine tyske landsmænd ville juble, da nazisternes tyranni brød sammen. I stedet for mødte jeg alle vegne udtalelser som: "Generalerne, disse landsforrædere! Hvis de ikke var faldet vor værnemagt i ryggen, så havde vi vundet krigen"! Nok opførte russerne sig ikke pænt, men SS'erne havde hærget deres fædreland værre, end de nu tog hævn for.

Jeg besluttede at gå til fods igen — nem den russisk besatte zone til Hamborg og videre over Flensborg til Danmark. "Vil du ikke tage vor datter med til Hamborg"? spurgte læreren. "Der har vi slægtninge, hvor hun kan blive i sikkerhed, indtil det værste er overstået, og du er jo vel anset hos russerne som antifascist. På en eller anden måde får du hende nok ud".

Jeg samtykkede, vi pakkede en mægtig rygsæk, og med landkort og kompas i hånden gik vi løs i retning mod nord. Det var en dejlig forårsdag i maj 1945. Alt stod i blomst, fuglene sang i landsbyens haver, bag gærden stod forældrene og vinkede. Dengang anede vi ikke, at vi aldrig skulle se dem igen. Et nyt og mærkeligt eventyr begyndte.

Nye sider af Sveriges hjælp til Danmark under krigen kommer frem i erindringsbog

Sveriges fhv. socialminister Gustav Möller og Tage Erlander var levende interesserede i under krigen at støtte den danske frihedsbevægelses illegale våbentransporter fra Sverige til Danmark og støttede også stærkt de danske flygtninge, der var forfulgt af danske og tyske nazister.

Dette afslører politimester Göte Friberg, Helsingborg, der under besættelsen af Danmark havde et meget intimt

samarbejde med den danske modstandsbevægelse, uden at den daværende politimester i byen anede det. Ham turde man ikke tale med om dette arbejde, fordi han var formalist til fingerspidserne. I Sverige er nylig af Mert Kubu udkommet en bog, der hedder "Gustav Möllers hemmelige politi", hvori siges, at de svenske politimænd i Helsingborg ikke fik støtte "oppefra" i deres samarbejde med de danske frihedskæmpere.

— Dette er helt forkert, siger politimester Friberg til Aktuelt, som nu snart indtaler sine erindringer på bånd for at berette om de spændende år.

— Vi havde aldrig klarlagt virksomheden uden den fortrinlige støtte, vi fik fra i første række socialminister Gustav Möller og hans daværende højrehånd Tage Erlander. De var levende interesserede i at understøtte og hjælpe den underjordiske danske modstandsbevægelse.

Friberg selv var nøglemanden mellem Sverige og Danmark og kan betegnes som kronvidne i disse sager.

— Jeg besværede selvfølgelig ikke regeringen med småting, men når det gjaldt vigtige afgørelser, fungerede både Möller og Erlander som fortrinlige hjælpere. Når vi f.eks. skulle oprette nye lejre for flygtninge eller sende større partier våben til den danske modstandsbevægelse, sørgede de to for, at vi fik de penge, vi skulle bruge. I begyndelsen af 1944 sendtes store mængder til Danmark med den svenske marines bistand.

Man får også at vide, at mikrofilm til eller fra den danske modstandsbevægelse videresendtes fra en svensk tandlægestol i Helsingborg. Man brugte nøgler, som fik boret små huller, hvori filmene kunne være, og bagefter plomberede man nøglerne så fint, at det ikke kunne ses, at der var boret i dem.

SACHSENHAUSEN-PINSE I PARIS

De franske KZ-fangers kongres holdes i år i pinsen i Paris. Der indledes lørdag aften den 20. maj med generalforsamling, og dagen efter er der kranse-nedlægnings ved mindesmærket for de 100.000 døde fra KZ-lejren. Mindemærket er beliggende på Pere Lachaise. På denne kirkegård findes mange mindesten med urner, jord og aske fra forskellige lejre. Om mandagen er der bustur til Wildhege Thoiry.

LANDSFORENINGEN AF ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Landsledelsen

Formand:	Alberti Hansen. Arildsgård 41/2, 2700 Brønshøj, tlf. BE 3162
Næstfmd.:	Kai Wadsbach Petersen. Guldbergs Have 29/1, 2200 Kbh. N, tlf. (01) 39 77 27
Sekretær:	Arne Hedegård Rasmussen. Bredegrund 15/4, 2300 Kbh. S, tlf. (01) 58 99 54
Kasserer:	Anna Strunge. Otto Ruds Gade 39, 8200 Århus N, tlf. (06) 16 98 12

Københavns afdeling:

Efter foreningens efterårsgeneralforsamling mandag den 25.10.1971 samt bestyrelsesmøde den 29.10.1971 er bestyrelsen konstitueret som følger:

Formand:	Alberti Hansen. Arildsgård 41/2 2700 Brønshøj, tlf. BE 3162
Næstfmd.:	Aksel Andersen. Camilla Nielsens Vej 28/st. 2000 Kbh. F, tlf. (01) 71 19 79
Sekretær:	Rud Larsen. Trægården 6/4, 2300 Kbh. S, tlf. (01) 58 76 07
Kasserer:	Oscar Hefty Jensen. Hille-rødgade 40/3, 2400 Kbh. NV, tlf. (01) 34 80 91

Bestyrelsesmedlemmer:

Hemming Teisen. Store Strandstræde 10, 1255 Kbh. K, tlf. PA 8717
Arne Hedegård Rasmussen. Bredegrund 15/4, 2300 Kbh. S, tlf. 58 99 54
Arne Snedevig Jensen. Tingbjerg Ås 13/1, 2700 Brønshøj, tlf. 60 08 95
Leon Petersen. Hedemarksvænge 75 A, 2620 Albertslund, tlf. 64 46 35
Svend Aage Svendsen. Ejbyvej 129, 2610 Rødovre, tlf. 70 15 23
Kai Wadsbach Petersen. Guldbergs Have 29/1, 2200 Kbh. N, tlf. 39 77 27
Oscar Verner. Muregade 10, 2200 Kbh. N, tlf. 35 50 12
Alfred Senn. Rylemosen 11/2, 2600 Glostrup, tlf. 45 02 60

Sociale udvalg: Formand Alberti Hansen, næstfmd.: Alfred Senn, Kai Wadsbach Petersen, Arne Hedegård Rasmussen, Rud Larsen og Arne Snedevig.

Sekretariat og forhandlingsudvalg: Formand: Alberti Hansen, Alfred Senn, Rud Larsen med Arne Hedegård Rasmussen som suppleant.

Arrangementsudvalg: Svend Aage Svendsen, Rud Larsen og Kai Wadsbach Petersen. Henvendelser i sociale sager kun mandag kl. 19.00-21.00, tlf. (01) 31 01 62, "Pensio-nist-Klubben"s lokaler, Enghavevej 72.

Nykøbing Kosangas Depot Ndr. Ringvej 11 - Nykøbing Falster Tlf. (03) 85 09 85	Axel Herms Værktøj Østergade 44, Århus	Jens Jørgen Jessen - Murermester Sommersted - tlf. (045) 5 42 65
MAJA GAMMELGAARD Boghandel Nørre Allé 33 - Aarhus Tlf. (06) 12 17 37	FANØ APOTEK	Ove R. Nielsen Frugt engros Kronborgvej 7700 Thisted
FJELLERUP BRUGSFORENING Fjellerup pr. Tranehus	P. Sejr Nielsen Gas- og Vandmester Søndervangen 50 3460 Birkerød	Busk Trikohl-Renseri Korsgade 7, Svendborg Tlf. (09) 21 11 31
FOTO HUSET Skomagerrækken 10 Næstved Tlf. (03) 72 45 73	"Rita" Pigekonfektion Stengade 36 3000 Helsingør	ESSO SERVICE v/ K. Nygaard Olesen Vejlevej 82 - Horsens Tlf. 05-62 45 53
Bentes Legetøj Storegade 19 Brande	OBEL Ulfborg	Murermester P.C. Christensen Kgs. Lyngby
ERIKSMINDE EFTERSKOLE 8353 Boulstrup	Brd. Petersens Maskinfabrik Havnen 3250 Gilleleje	Installatør AAGE PETERSEN Smedelundsgade 19 - Holbæk Tlf. (03) 43 16 96
SPAREKASSEN FOR NYBORG BY & OMEGN Baggersgade - Nyborg	SØNDERBORG SLIDBANEFABRIK 044 - 24018	HOTEL »SANDVED« Jernbanevej 14 - Sandved Tlf. 03-756-13

TENGSTED's BOGTRYKKERI S'k Clemensgade 3 Tlf. (08) 13 42 25 9000 Ålborg	BAGERMESTER B. Nygaard Helsingørsgade 24 3400 Hillerød	S. Pryds slagter Knudshovedvej 51 5800 Nyborg Tlf. (09) 31 14 30
Fred. J. Weiss Tandtekniker Jernbanegade 17 6400 Sønderborg	T. Hyldgaard Larsen Landinspektør Vinkelvej 11 3450 Allerød	Murermester Henning Nielsen 5783 KORINTH Fyn Tlf. (09) 65 12 50
Moseby Bageri Skolevej 2 Moseby	Automobilhuset Hillerød Frejasvej 46 3400 Hillerød	KØBMAND Erik Jensen Odensevej 114 5500 Middelfart Tlf. (09) 41 02 28
Harry Nielsen Gl. Strandvej 2990 Nivå	Franke Ramon Slagtermester Middelfartsvej 102 500 Odense Tlf. (09) 11 16 36	Cantralvaskeriet Dronningensvej 26 5800 Nyborg
Frydenlund Byggeforretning Haslevej Rønne	Nøddebo Kro 3480 Fredensborg God mad — fin betjening	Hilsen Maskinmester HANSEN 5932 Humble
K. Grønlund Thomsen HILLERØD	SPAREKASSEN Skals 8832 Skals	Svend Silberg Isenkræmmer Møllegade 23, Svendborg Tlf. (09) 21 05 61
Michelsen & Jacobi Han Orbesen Nørregade 19 6100 Haderslev	Revision — Bogføring Revisor Bent Frederiksen Kirkegade 8 — 9550 Mariager Tlf. (08) 54 14 04	el-installatør Christiansen 5466 Asperup — Fyn
Sv. Aa. Aakjær Arkitekt 6630 Rødding Tlf. 048 — 41 146	Køb gode varer billigt hos HANS RIIS Gern Manufakturforretning Tlf. Gjern 87 50 22	Chr. Skov Anlægsgartner Toftevænget Alle 1 3520 Farum
Luthersk Missionsforenings Højskole Hillerød	"VÆRN OM NATUREN"	Cykelforretningen KVIK Stockholmsvej 23 3000 Helsingør
THORSTED FODERSTOFFORENING Tim pr. Tim	WILLY NIELSEN Husk! Lillegade 4 Tlf. 32 06 31	Jan Svendsen Bygningssnedker Kokkedalsvej 27 Hørsholm
Christoffersen Menstrup Bageri 4263 Hyllinge	Fredegods Autogård Aut. Forhandler 6760 Ribe	Murermester Knud Sørensen Kildevej 10 — Fåborg Tlf. (09) 61 19 05
Købmand J. Henriksen 7850 Stoholm	VITCO Sydvestvej 111 Glostrup	Løve Apoteket Viborg
MARSTAL TRÆLASTFORRETNING A/S	Eigil Groot Gl. Skanderborgvej 8900 Randers Tlf. (06) 42 48 36	K. Lyngbeck
Landsretssagfører B.N. Guldbrandsen	Paul Wing Autolakering Danmarksgade 8660 Skanderborg	Holmdrup Maskinstation Holmdrup Skårup
K. Braad Kongensgade 87 6700 Esbjerg	TOKA Blomster v/Hans Hansen Adelgade 111 8660 Skanderborg	Hindsgavl Slot Kursusejendom 5500 Middelfart
Ib Sørensen Malermester Koføed Anchersvej 4 3060 Espergærde		Bogbinderi V. Hansens Eftf. Gothersgade 91 1173 København K
Lunds Bogtrykkeri Torvet 7 8700 Horsens		
BRØRUP KOMMUNE		

<p>SPAREKASSEN FOR CHRISTIANSFELD & OMEGN</p>	<p>Murer og entreprenør Poul E. Svendsen Vangede Bygade 112 – Gentofte</p>	<p>J.L. Beck & Co. A/S Torvet 20 8700 Horsens</p>
<p>KRONE Apoteket Randers</p>	<p>POUL E. JUEL Skolebakken 7 Århus</p>	<p>Landsretssagfører P. Hurwitz Hafniahus Torvegade 1 5000 Odense Tlf. (09) 12 76 90</p>
<p>LINDHOLST & CO. Aabogade 40 – Aarhus</p>	<p>B. Rasmussen Installatør 8620 Kjellerup</p>	<p>Støt kammeraternes hjælpefond! J. S.</p>
<p>AUG. BORGEN A/S Halmtorvet 20 – København V Tlf. (01) 21 22 88 ASSURANCE</p>	<p>N.P. marked KOLONIAL - FRUGT - GRØNT - DYBFROST N.P. Hansen - Augustenborg - Tlf. 7 15 67 Tingleff kaffe - kaffen for kendere</p>	<p>Møbelhandler P. Westergård Bredhøjvej 32 8600 SILKEBORG</p>
<p>SPAREKASSEN FOR HIRTSHALS & OMEGN</p>	<p>KJELLERUP KAROSSERIFABRIK Kjellerup</p>	<p>Murermester Leo Jørgensen Falsted pr. 5642 Millinge</p>
<p>Rasmussens Sko Frøslevvej 23 Padborg</p>	<p>„Damefrisørsalonen” v/ Birte Pedersen . Storegade 4 Lunderskov . Telf. 58 54 14</p>	<p>Vinduespolering Kaj Andersen Roskildevænget 9 4000 Roskilde</p>
<p>ARTHUR DAVIDSEN Radioforhandler Urehoj pr. Vejle</p>	<p>Jens Rahbek Andersen Aut. el-installatør Vestergade 1 - Holsted - Tlf. (053) 9 21 60</p>	<p>Glarimester Dideriksen Amager Landevej 47 2770 Kastrup</p>

SVEND AA. NIELSEN Tlf. 03-453-602 Stats.aut. Ejendomsmægler Østergårdsvej 2 – Fårevejle	MIDTJYDSK BRØDFABRIK Lind pr. Herning	Læge V.V. Mortensen
EJNAR HUNDAHL Isenkram	P. RASMUSSEN Vejle	DANSK PATENT KONTOR A/S
Værn om naturen!	I. CANTOR A/S Norre Voldgade 82 - K	SAHA
HEGN til alle formål Axel Jensen & Søn Danmarksgade 24 9900 Frederikshavn	STØT Kammeraternes Hjælpefond!	GLUMSØ KRO Glumsø – Sjælland Tlf. (03) 64 60 08
Damkjærs Bageri Tarpbagevej 50 - Sædding - 2 73 72	HUMLEBÆK ISENKRAM Ny Strandvej 46 - Humlebæk	J. H. MØLLER Århus
KRISTIAN ESPERSEN Murermester Glenstrup pr. Fårup 8990 Tlf. 06-45 22 49	J. RUBY Købmand Holmegade 30 – Ulfborg	TH. Hj. Jensen Middelfart
DRONNINGMØLLE AUTOVÆRKSTED Dronningmølle – Tlf. (03) 20 91 73	Aksel Larsen Murermester Sejling, 8600 Silkeborg	DANSK HANDELSBLAD Aabyhøj
SORØ UNGDOMSSKOLE Banevej 30 SORØ Tlf. (03) 63 00 34	Coldborks's diner transportable Kongensvej 7, Slangerup 03 33 45 70	TH. LAWÆTZ Foto – Kino Nørreport 14 – Aabenraa
Møbeletablisementet Jørgen Schmidt Kannikegade 16 8500 Grenå	STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND!	GURRE KØBMANDSHANDEL
AXEL MIKKELSEN V. Strandgade 25 - Ringkøbing	Brdr. Havbjergs Vognmandsforretning Hover pr. 6971 Spjald Tlf. (07) 34 80 99	Slagtermester L. Elkjær Pedersen Skanderborg
S. JENSEN & QVIST Auto Pladesmedefirma Ankersgade 23 8000 Århus C.	VÆRN OM NATUREN!	ALT I FOTO Fotograf Poul Jensen STUBBEKOBING
CENTRUM Herreekvipering Himmerlandsgade 93 9600 Aars	STEFF's RADIO & TV. Lillegade 22 8500 Grenå	Pas på de ældre i trafikken!
Værn om Naturen P.S.	Bogbinderiet Axel Petersens Eftf. Montanagade 6 – 8000 Århus C	Harry Jensen og Søn Murermestre Vænget 19. 6240 Logumkloster
Poul Stærmose Søndergade 15, Horsens	STANGEBYE & HANSEN	BRYGGERIARBEJDERNES FAGFORENING København F.
Ejnar Rasmussen & Søn Bogtrykkeri Fredericia	Sørensen og Otte Ålborgvej 2 Hobro	STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND A. E. – Valby
FÅBORG Møbellager v/Helge Nielsen Svendborgvej 79 Fåborg	FALCK-ZONEN Trindsøvej - Århus	TANDEKNIK v/ Elly og Arthur Klemmensen Vesterbrogade 10, Nørresundby Tlf. (08) 17 25 28

A. LYKKE OLSEN Købmand Vestervig	ERIC OLSEN & CO. Speditor Østergade 14 - Randers	Erik Bechs Eftf. blikkenslagermester Trepkasgade 2 2100 København Ø
SCANDINAVIAN PHOENIX A/S	P. JUL NIELSEN Aarhus	E. EILERTSEN Struer
J. GOTFRED JENSEN A/S Varmlandsgade 3 - Århus	Pas på de ældre i trafikken!	BAGERMESTER FRODE JOHANSEN H. Egedesvej 6, Aarhus. Tlf. (06) 13 26 14
Tåstrup Cafeteria Køgevej 48 A - Tåstrup	FRED J. WEISS Tandtekniker Jernbanegade 17 - Sønderborg	GENEGA MØBELFORRETNING Herning
A/S ENTREPRENØR- BILERNE	HANS OUTZEN'S MØBELFABRIK Tønder	O. KRUMMELBEIN Svanegade 12 - Thyborøn
ASK FOLKEHØJSKOLE Forberedelse til HF uddannelsen ASK pr. Malling Tlf. (06) 92 71 95	Bent Ingdam elektroinstallatør Tårnbyvej 12 - Kastrup	S. B. DEKORATION Nygårdsvej 41 - Esbjerg
HARALD NØRLEM Statsaut. Revisor ODENSE	Hilsen fra Køge Kommune	MINI RADIO & FJERNSYN Vestergade 11 - Herning
SAGFØRERAUKTIONERNE I ÅRHUS	A/S SAVMØLLEN ULLERSLEV Ullerslev - Fyn	VÆRN OM NATUREN!
A. HONORE & SØN Andrupsgade 2 - Lemvig	VÆRN OM NATUREN!	Actic Stillads-Service Sølvstilladserne Industriholmen 31-33 Hvidovre
N. J. ØRSNES I/S Guld- og sølvsmed Algade 67 - Aalborg	S. LØVSTAD Foto - Kino Herning	Pas på de ældre i trafikken!
B. BILLE Luftkøleaggregater Havrevænget 13 - Holte Tlf. 80 43 03	HAMLET Nørregade 26 - Køge	D. A. S. F. Skagen
JENS KIRKEGAARD Tømrermester ANS	GLARBO SAVVÆRK Gammelrye - Jylland Tlf. 06-89 71 11-70	BRÆNDSLSFORENINGEN Havnen - Nykøbing Mors Tlf. 07-720218
TH. BENTSEN Strandvejen 126 8000 Århus C	THE BORDEN COMPANY A/S Esbjerg	Sv. Zink Christensen Aut. Installatør BORDING ST
Sisu Badstuen Tjørnevang 3 2660 Brøndby Strand .	LERCHE's FOTO Torvet - Skagen Tlf. 08-441321	AGRICOL A/S Frankrigskajen Esbjerg

Dagbogsblade

25-ÅRET FOR DACHAU-KLUBBEN MARKERET

Dachau-klubben har nu bestået i 25 år. Begivenheden blev markeret ved en udvidet generalforsamling, hvortil man også havde inviteret damerne.

Man blev på den måde 25 festdeltagere.

Festtalen blev holdt af formanden, Erik Beermann. Klubben blev startet med Holger Jensen som første formand. Han efterfulgtes af Sv. Busk. Klubben har fortrinsvis dyrket det kammeratlige og det selskabelige,

Den tidligere formand, Sv. Busk, talte for damerne, og næstformanden, Henning Pilehave, gav et gemytligt tilbageblik på vers. Det høstede mægtigt bifald. På selve jubilæumsdagen i februar modtog klubben en mængde hilsener i form af breve, blomster og gaver. Formanden siger, at det var i et omfang, der var langt ud over det ventede.

DE FALDNE FRA LIEBEROSE HÆDRES

En del danskere og nordmænd var deporteret til KZ-lejren Lieberose, der var en udekommando til Sachsenhausen ved Berlin. Hidtil har man ikke æret de faldne herfra, men dette vil ske nu ved rejsningen af et mindesmærke.

Sidste år blev ikke færre end 500 skeletter fremdraget af fanger, der var omkommet i lejren.

Størstedelen af fangerne i Lieberose var af jødisk herkomst. De havde haft bopæl i mange forskellige lande, dog stammede de fleste fra Ungarn. Ved lejrens evakuering i februar 1945 myrdede SS'erne samtlige fanger, der var syge på det tidspunkt. Ansvarlig for denne ordre var Lagerführer Wilhelm Kersten. Han døde i Nürnberg i 1970, uden at man havde givet ham nogen dom for hans handling.

SS-patruljefører Erich Schemel fik en straf på 5 år for bistand ved mord. Han er nu forlængst på fri fod.

REPRÆSENTANTER FRA 18 LANDE TIL STÆVNE I DORTMUND

I påsken samledes repræsentanter fra 18 forskellige lande til et stævne for Sachsenhausen-fangerne. Stævnet holdtes i Dortmund, der har ry for at være et egnet sted for internationale stævner.

Stævnet var tilrettelagt af kammeraterne i Dortmund. Byen var indbyder til et folkemøde langfredag på Bittermark.

Det efterfølgende stævne stod i folkeforståelsens ånd og havde sat sig som mål at bidrage til fredens bevarelse i Europa.

Hvor få kunne en SS'er redde for at have handlet "korrekt"?

Slesvig den 9.2. En embedsmands retlige ansvar kan ikke deles og det kan heller ikke sanktioneres af et demokratisk samfund, at en given handling undskyldes med, at en embedsmand er nødt til at "adlyde blindt". Disse konstateringer blev igår truffet af formanden for forvaltningsdomstolen i Slesvig. Man behandlede her en principielt interessant sag vedrørende den tidligere Polizei- og SS-Führer i Ungarn, den nu 76-årige Otto Winkelmann fra Bordesholm i Holsten. Denne har indgivet klage mod indenrigsministeren i Kiel med det formål at opnå embedsmandspension, en ret der blev ham fratrækt af ministeriet i 1967.

I begrundelsen for denne afgørelse hed det, at Winkelmann i sin egenskab af Eichmanns foresatte havde haft mulighed for at forhindre jødedeportationerne fra Ungarn, men ikke benyttet sig heraf. I flere timers retsforhandling igår bestred Winkelmann, at han havde haft myndighed til at skride ind overfor Eichmann, den i Israel henrettede leder af jødedeportationerne fra flere af de af den tyske værnemagt under den anden verdenskrig besatte lande. Forvaltningsretten gjorde heroverfor gældende, at Winkelmann ved tidligere lejlighed har fremført til sit forsvar, at han ved en lejlighed havde haft mulighed for at forhindre gennemførelsen af en af de "dødsmarkeringer", som jødiske fanger måtte gennemføre. Når dette var tilfældet, havde Winkelmann utvivlsomt også kunnet forhindre andre nazistiske grusomheder.

Derfor kunne Winkelmann i dag ikke påberåbe sig, at hans indflydelse hos SS-føreren Himmler ikke havde slået til for yderligere indsats til fordel for de forfulgte jøder, mente retsformanden. På den anden side kræver han nu pension som generalløjtnant indenfor politiet! Der blev derefter

afsagt kendelse om, at instituttet for nutidig historieforskning ved universitetet i München skal udarbejde en betænkning om, hvorvidt Winkelmann indenfor rammerne af daværende og nugældende lov kan anses for medansvarlig vedrørende "Endlösung" på "jødeproblemet" i Ungarn. 450.000 jøder blev i 1944 drevet sammen til koncentrationslejrenes gaskamre trods fortvivlede forsøg på en redning, der er indgået i historien som et af den anden verdenskrigs mest tragiske kapitler.

Werner Best anklaget for massemord i det besatte Polen

Vestberlin den 29.2. Den 68-årige tidligere SS-officer og tyske rigsbefuldmægtigede i Danmark, Werner Best, blev mandag i Vestberlin tiltalt for medskyld i mord på mindst 8.723 mennesker. Best beskyldes for som kontorchef i rigssikkerhedshovedkvarteret at være medansvarlig for, at op mod 9.000 polakker, hovedsageligt jøder, fra september 1939 til juni 1940 blev myrdet ved tolv massehenrettelser i det besatte Polen.

I det 1.000 sider lange anklageskrift hedder det, at Best var vidende om den nazistiske ledelses forbyrderiske mål. Ud fra denne viden gjorde han sikkerhedspolitiet til det mægtigste politiinstrument, som historien har kendt, og som ved krigens udbrud satte nazisterne i stand til at virkeliggøre deres racepolitiske anskuelser og planer. Bl.a. skabte han de organisatoriske og forvaltningsmæssige forudsætninger for, at sikkerhedspolitiet og sikkerhedstjenesten effektivt kunne udføre deres opgaver i Polen, og han muliggjorde dermed massemordene, hedder det.

Det hedder endvidere i anklageskriftet, at Best ud fra lave politiske og racemæssige motiver sammen med de nationalsocialistiske herskere Hitler, Göring, Himmler, Heydrich, Müller og andre var ansvarlig for mordene på de 8.723 polakker. Best blev medlem af det nazistiske parti i 1930 og af SS i 1931. Efter Hitlers magtovertagelse i 1933 blev han udnævnt til politichef i Hessen. I 1935 blev han tilknyttet Gestapo, og han avancerede efterhånden til stedfortrædende chef i rigssikkerhedstjenesten. I 1942 udnævntes han til rigsbefuldmægtiget i det besatte Danmark. Efter befrielsen blev han arresteret i Danmark, og i 1948 dømtes han til døden. Dommen blev senere nedsat til fem års fængsel, men sagen blev p.g.r.a. protester fra den danske offentlighed genoptaget, og Best idømtes i 1950 12 års fængsel. I 1959 blev han benådet og udvist. Efter sin tilbagevenden til Vesttyskland blev Best juridisk rådgiver for en vesttysk industrikoncern. Han blev i marts 1969 anholdt og sigtet for medskyld i mord på de knap 9.000 jøder, og anklagemyndigheden i Vestberlin indledte en omfattende undersøgelse af hans aktiviteter i rigssikkerhedstjenesten. Best har siddet i varetagtsfængsel indtil nu, kun afbrudt af en syv måneders periode, da han var syg.

Det er endnu ikke kendt, hvornår selve retssagen mod ham indledes.

Erstatning til de naziforfulgte fra kontoret for forsvarsudgifter?

Flensburg den 3. marts. SSV-landdagsmedlem K.O. Meyer har indbragt følgende forespørgsel til landsregeringen:

— Planlægger landsregeringen (finansministeriet) indlemmelse af det med henblik på de naziforfulgtes interesser eksisterende erstatningskontor i et kontor for formue- og gældsforvaltning og for forsvarsudgifter, eller i et andet kontor?

Hvis dette er tilfældet: Af hvilke grunde og til hvilket formål? Er landsregeringen rede til under anerkendelse af den særlige betydning, der tilkommer netop erstatningskontoret kun at gennemføre en eventuel indlemmelse under billiggelse fra den pågældende personkreds, hhv. fra de organisationer, der er oprettet til varetagelse af de pågældende interesser?

DR. WERNER BEST FORTSAT I VARETÆGTSARREST

Overdomstolen i Berlin har ophævet en berlinsk underretskendelse om, at dr. Werner Best mod en kaution på DM 240.000 kunne løslades fra varetægtsarrest under forløbet af den mod ham verserende straffesag. Retten afsløg anmodningen fra dr. Bests forsvarer med den begrundelse, at Best muligvis ville blive idømt en livsvarig fængselsstraf, og at en kaution ikke ville være nogen sikkerhed for, at han ikke unddrog sig strafforfølgningen.

Best, mod hvem der løber andre sager, anklages for som SS-Brigadeführer at have organiseret Gestapo-kommandoer med det formål at pågribe jøderne i Polen og gennemføre deres tilintetgørelse.

EN AF EICHMANNS MEDARBEJDERE FOR RETTEN

Siden midten af november har der ved en domstol i Berlin verseret en sag mod Friedrich Bosshammer, der i sin tid som SS-Sturmabführer og Regierungsrat arbejdede snævert sammen med Eichmann i det nazistiske projekt for tilintetgørelse af jøderne. I februar 1944 blev han fra Berlin sendt til det dengang tyskbesatte Italien, hvor han fik til opgave at sørge for "die Endlösung der Judenfrage" — altså for jødernes deportation til tilintetgørelseslejre — fordi den italienske fascisme ikke havde gennemført deportationer og masse mord på jøder.

Anklagen omfatter medskyld i masse mord i den periode på 2 år, hvor Bosshammer forrettede tjeneste i RSHV i Berlin og desuden for mord på mindst 3.336 mennesker under hans optræden i Italien. Der ventes afhørt ialt 150 vidner.

Bosshammer var indtil sin arrestation i januar 1968 sagfører i Wuppertal. Hans forsvarer havde begæret ham løsladt fra varetægtsarresten under sagens behandling mod en kaution på 1/2 million DM, hvilket

dommeren havde afslået. Det kunne være interessant at få oplyst, hvorfra Bosshammer har denne usædvanlig store formue — over 1 million kroner.

FEM TIDLIGERE SS-LEDERE

Domstolen i Wiesbaden har nu i over et år behandlet en sag om masse mord på jøder i Lublin-området mod fem tidligere SS-ledere, men da der kun holdes retsmøder to gange om ugen, trækker sagen i langdrag. Statsadvokaturen havde oprindeligt regnet med afhøring af 248 vidner, men endnu er 90 ikke blevet indkaldt. Det kan forudses, at hvis retten ikke fremskynder processen, vil de anklagede, der alle er på fri fod, kunne unddrage sig en dom under påberøbelse af, at de kan dokumentere, at de er ude af stand til at overvære retsforhandlingerne af helbredsmæssige grunde. Den hovedanklagede, Hermann Worthoff, har allerede betrædt denne vej fra processens begyndelse, og har tiltrøds for at forsvarers dokumentation har været draget i tvivl, kunnet holde sig borte fra anklagebænken.

MASSEMORD I UKRAINE

Den 25. marts påbegyndes i Düsseldorf en retssag mod deltagere i "Sonderkommando 4 B", der anklages for masse mord, som denne afdeling har foretaget i Ukraine. Hovedmændene er de tidligere SS-Sturmabführere Günther Herrmann, Fritz Braune og Waldemar Krauss. I løbet af de hidtidige langvarige retsforhandling er allerede to af de i denne sag anklagede blevet udskudt.

POLITIOVERRÅD SIGTET FOR KRIGSFORBRYDELSE

Lybæk den 7. april. En højtstående politimand, så sent som indtil den 1. december sidste år beskæftiget i indenrigsministeriet i Kiel, vil fra den 3. maj stå for landsretten i landsretten for bl.a. at have givet ordre til nedskydning af 196 landsby-beboere i Ukraine. Det drejer sig om den 59-årige politioverrør Hans Kasper, der har gjort tjeneste som politief i Kiel og Lybæk i efterkrigsårene, hvorefter han blev overtaget af indenrigsministeriets data-afdeling. I 1961 blev Kasper anholdt og sad ni måneder i varetægtsarrest, men i 1964 blev anklagen mod ham frafaldet. I mellemtiden er anklagemyndigheden imidlertid kommet i besiddelse af nyt, belastende materiale mod ham.

"Solsikken" som billigbog

Simon Wiesenthals chokerende erindringsbillede, "Solsikken", foreligger nu som billigbog. Bogen udkom første gang i 1969, og den var ligesom den foreliggende i Hanne Kaufmanns oversættelse. (181 s., kr. 9,85. Branner & Korch).

HOVEDANKLAGEDE BEGIK SELVMORD

Seks tidligere politiembedsmænd, heriblandt først og fremmest Hans Wilhelm Bartsch, daværende SS-Obersturmführer og adjutant for SS- og Politiführeren i Krakau, er ved retten i Arnsberg blevet anklaget for deltagelse i mord på tusinder af jøder i Vestgalizien.

Oprindeligt var antallet af anklagede i denne sag større, men den hovedanklagede, Walter Gentz, har begået selvmord under forundersøgelsen. SS-Sturmabführer Herbst er død inden processens begyndelse den 7. september, og Karl Hauch er blevet anset for ude af stand til at møde for retten af helbredsmæssige grunde.

Der skal ialt afhøres 114 vidner fra forskellige lande. Bartsch er allerede to gange ved domstolen i Bochum blevet frikendt for sin deltagelse i masse mord i Neu Sadez, ikke fordi der ikke fandtes beviser imod ham, men med den begrundelse, at hans skyld blev anset for så ringe, at man kunne se bort fra straf.

I begge tilfælde havde højesteret ophævet frifindelsen, men overladt til Bochum-dommerne at foretage strafudmålingen, hvilket blev mindstestrafen, 3 år, der ansås for udstået med varetægtsarresten.

STRAFFE FRA UDLANDET TÆLLER NU OGSÅ

Endelig synes der mulighed for, at de tyskere der har været dømt for krigsforbrydelser ved allierede retter, nu ikke mere kan have et rent straffeblad i Vesttyskland, så de kan bestride æresposter og høje stillinger.

Fra 1. januar 1972 gælder det, at også sådanne domme, der er afsagt mod tyskere af ikke-tyske retter, skal indføres i den tyske rigsregistratur. Tilbage er så blot spørgsmålet om, hvem der skal foranledige sådanne indførelser. Sekretæren for CIC, Hermann Langbein, har henledt det tyske forbundsjustitsministeriums opmærksomhed på dette hul i lovgivningen.

KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

Kammeraternes
Hjælpesfond

er raske kammeraters hilsen
til de syge